

Teatrul pe platoul t. v.

Cel mai cuprinzător teatru. Cea mai largă accesibilitate. Cel mai îndatoritor privilegiu : acela de a putea realiza spectacolul ideal, convocându-i într-acest scop pe cei mai buni actori, pe cei mai ingenioși regizori, pe cei mai inventivi scenografi. Cel mai vast repertoriu, cel mai mare număr de premiere anuale, cele mai numeroase critici, cele mai înflăcărâte adreziuni, cel mai mic colectiv, cei mai numeroși spectatori : teatrul televiziunii.

Cele mai aprinse discuții : cu autorii („Nu admit nici o adaptare : eu am scris o piesă de trei ore, de trei ore să rămână, inclusiv pauzele !“), cu regizorii („Am pus piesa asta în scenă la trei teatre, nu mă învăța dumneata pe mine ce-i aceea televiziune !“), cu scenografi („Fără un autentic castel spaniol nu-mi asum răspunderea !“), cu actorii, cu directorii de teatre, cu contabilii, cu portarii, cu reporterii.

În fine, ca o sumă a tuturor acestor superlative, ultimul și cel mai (și el !...) paradoxal : anonimatul. Oameni de teatru din cea mai rară și mai aleasă fibră, realizatorii teatrului televiziunii ne zîmbesc modest, în fiecare marți seara, din colțul unui generic simplu.

Neconținuta stagiune ce se desfășoară pe micul ecran, plină de atît de bogate fapte, ne-a îndemnat, la început de stagiune teatrală, să încercăm să aflăm coordonatele pe care-și va desfășura acțiunea în viitor. Vă propunem, aşadar, să urmăriți linia celor 625 de linii ale micului ecran teatral.

„Fondul de aur“

— *Tovarășe VALERIU RĂPEANU, ca vicepreședinte al Comitetului Radioteleviziunii și ca binecunoscut om de teatru, cum ați defini momentul actual al teatrului T.V. ?*

— *După o lungă perioadă de căutare, teatrul televiziunii a început, din luna septembrie 1970, să-și precizeze profilul și rostul lui în cadrul culturii noastre naționale.*

Fără îndoială, prima stagiune a ratificat câteva din direcțiile spre care trebuie să se îndrepte această instituție. Menționez, în primul rînd, faptul că teatrul de televiziune, avînd o arie de răspîndire extrem de largă, adresîndu-se unui public din diferite medii, de diferite grade de cultură, trebuie să aibă o largă deschidere repertorială. Cum să înțelegem această noțiune ? Printr-un reper-

toriu eclectic, sau prin străduința de a da o imagine asupra teatrului de azi și de ieri. În lucrările sale cele mai reprezentative?

Dacă această primă stagiune a fost la un moment dat acuzată de conservatorism, aceasta s-a datorat faptului că în mod deliberat am vrut să prezentăm piese care să atragă publicul spre arta adevărată, să-i dea posibilitatea să cunoască deopotrivă marile capodopere ale teatrului, ca și lucrările care-i vorbesc despre viața lui de azi. Din această perspectivă am schițat și proiectul stagiunii viitoare, care cuprinde, de asemenea, câteva din lucrările devenite clasice ale teatrului universal și românesc, ca și numeroase piese scrise special pentru televiziune de autori cunoscuți sau debutanți.

Ambiționăm ca, în câțiva ani, televiziunea să dispună, în interpretări de o mare valoare, de ceea ce numim *fondul de aur al dramaturgiei românești clasice, dintre cele două războaie mondiale, și contemporană*.

De asemenea, dorim să dezvoltăm o dramaturgie proprie de televiziune, lansând un nou concurs și comandând lucrări speciale în acest sens.

Bineînțeles, teatrul de televiziune nu trebuie să fie un teatru care să repete, pur și simplu, ceea ce s-a făcut sau ceea ce se face. Dimpotrivă, teatrul televiziunii trebuie să fie un teatru deschis, un teatru în care să-și afle locul și ceea ce este nou, teatru care trebuie să aducă pe scenă și lucrări ce nu și-au aflat încă locul în repertoriul nostru, deci teatrul televiziunii trebuie să îmbine *permanența cu nouitatea*.

Între aceste două noțiuni se află echilibrul pe care trebuie să-l dovedească cei ce se străduiesc să facă din teatru de televiziune o instituție de cultură și de educație.

Valeriu Răpeanu, vicepreședinte al Comitetului Radioteleviziunii, și Dinu Săraru (stinga).

Rolul teatrului T. V.

Conțați, desigur, pe o dezvoltare deosebită a teatrului televiziunii. Evident, și pe îmbogățirea calității lui. Este numai dorința normală de a vedea prosperînd rodul muncii voastre, sau aveți în vedere ceva deosebit?

DINU SĂRARU: Ideea care ne animă este aceea a transformării teatrului televiziunii într-un Teatru Național, în primul Teatru Național al țării.

Dezideratul izvorăște, în primul rînd, din uriașa audiență a spectacolelor teatrului TV. Faptul că sala de spectacole a acestui teatru nu are limite, că ea poate reuni la o singură reprezentație un număr de spectatori mult superior numărului posibil de realizat în toate cele 40 de teatre dramatice din țară, în cel puțin o jumătate de stagiune, impune conștiința unei responsabilități care poate fi

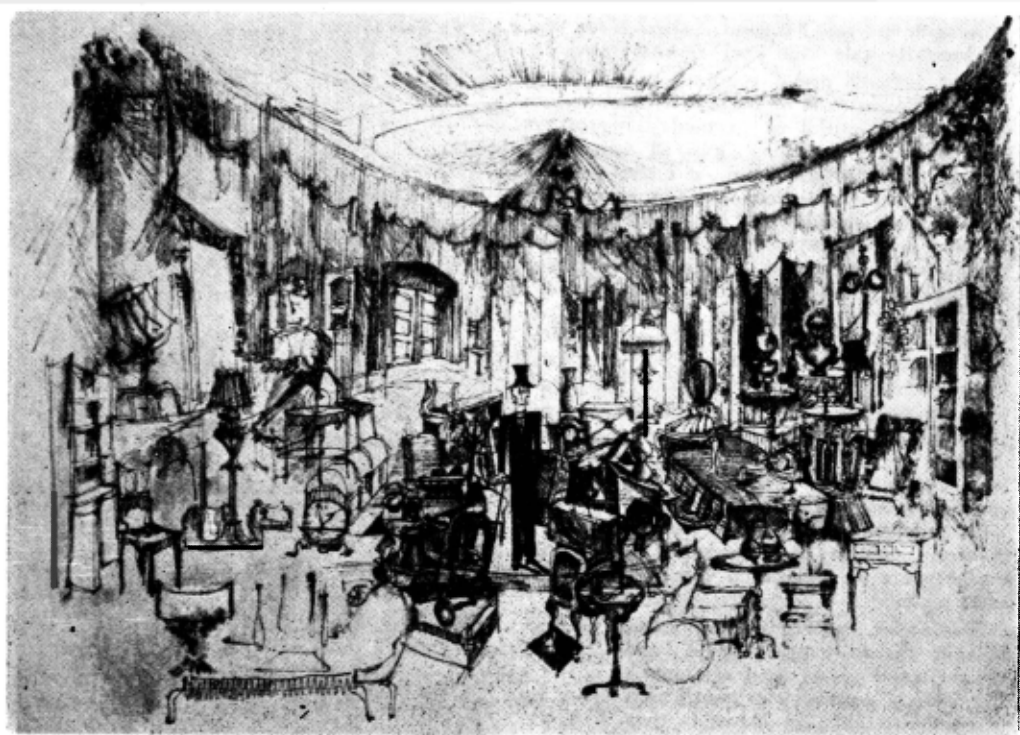
confundată cu actul de cultură major, de importanță națională.

De aici — rolul educativ, în primul rînd, al acestui teatru, rol care nu se poate traduce decît printr-un repertoriu al cărui larg evantai trebuie să se întemeieze pe echilibrul și rigoare, pe valorile fundamentale ale dramaturgiei naționale și universale, clasice și contemporane.

În afirmarea cu precădere a acestor valori vîd eu rolul principal al teatrului televiziunii, care trebuie să facă din fiecare reprezentație un moment de artă capabil să reverbereze marile semnificații estetice, sociale și politice, ale literaturii.

Dar teatrul televiziunii — propagator de cultură, reprezintă numai o ipostază a existenței sale; el vrea să fie, în aceeași vreme, creator de cultură teatrală prin afirmarea, cultivarea și perfecționarea formelor sale specifice, care-l mențin — și trebuie să-l mențină — la acea distanță „specifică” de teatru scenic și de film.

Încercînd să servim această idee, în ultimă instanță profund modernă, pentru că este

Schiță de decor de Doina Levița pentru piesa „Noul locatar” de Eugen Ionescu

menită să determine impunerea nu numai a unei modalități noi în arta teatrală, ci a unui gen nou, *scenariul teatral de televiziune*, am consacrat primul concurs inițiat de redacția noastră, aniversării semicentenarului P.C.R. Promovînd cu curaj asemenea formule de atragere a dramaturgilor, sîntem bucuroși acum de a fi deschis stagiunea 1971/1972 cu nu mai puțin de șase premiere, avînd la bază texte scrise pentru televiziune. Rezultatul reprezintă eforturile conjugate ale oamenilor pe care pasiunea pentru televiziune i-a reunit în numele ideii de teatru TV. *Ideea* s-a bucurat nu numai de adeziunea celor din televiziune, regizori ca Letiția Popa, Petre Sava Băleanu, Ion Barna, operatori ca Tică Lungu, Edwiga Adelman, regizori de montaj ca Marga Niță, Emilia Andreescu sau Elena Wald, ci și de aceea a unora dintre cei mai prestigioși reprezentanți ai scenei și filmului. Într-un singur an, la pupitrele regizorale ale studiourilor noastre au stat Liviu Gulei și Radu Peneiulescu, Geo Saizescu și Horea Popescu, Ion Cojar, Dinu Cernescu, Dan Nasta, Sorana Coroamă, George Teodorescu, precum și maestrul Sică Alexandrescu, prezență prestigioasă pe platoul televiziunii. Această infuzie de talent a contribuit într-un mod de necontestat la afirmarea prestigiului teatrului televiziunii, atât în rîndul publicului, cît și al criticii. Această recunoaștere a meritelor teatrului de pe micul ecran ne

este nouă tare dragă și, de loc întîmplător, la 14 septembrie, ca un omagiu adus ideii date pentru deschiderea stagiunii, teatrul TV a programat *Ciuta*, spectacol de două ore premiat anul trecut de revista *Teatrul*.

Toată lumea pe recepție

Sondajele organizate de biroul de specialitate al Radioteleviziunii arată că teatrul se află, în ierarhia de penetrație a emisiunilor TV pe locul al doilea.

Ce se întreprinde pentru menținerea acestui loc fruntaș?

În primul rînd, au fost din timp pregătite propunerile de repertoriu, asupra cărora s-a oprit atenția ședinței Consiliului Național al Radioteleviziunii. Păstrînd tradiția, vor fi reprezentate lucrări de foarte mare valoare educativă și artistică din întreaga istorie a dramaturgiei. Teatrul românesc, clasic și contemporan, va fi prezent prin Alecsandri (*Cîntecul comice*), Caragiale (*O noapte furtunoasă*), Delavrancea (*Mușatinii* — serial de teatru după trilogia istorică), Eminescu (*Bogdan Dragoș*), Victor Eftimiu (*Cocoșul negru*), Zaharia Birsan (*Trandafirii roșii*),

Mihail Sorbul (*Patima roșie, Letopiseț*), Nicolae Iorga (*Brincoveanu*), Victor Ion Popa (*Mușcata din fereastră*), G. M. Zamfirescu (doua piese istorice într-un act: *Fu poruncă de la Suceava și Cuminecătura*), Camil Petrescu (*Bălcescu*, eventual în coproducție cu un teatru), Mircea Ștefănescu (*Căruța cu paiețe*), Liviu Rebreanu (*Plicul*), Lucia Demetrius (*Întâlnire peste ani*), Aurel Baranga (*Sfîntul Mitică blajinu*), Horia Lovinescu (*Citadela sfărîmată*), Eugen Barbu (*Sfîntul*). Al. Voitin (*Oamenii în luptă*, adaptare după cele trei piese: *Oamenii care tac, Oamenii în luptă, Oamenii înving*), Radu Teodoru (*A sosit ora*, ecranizare a romanului cu același titlu), Constantin Chiriță (cu o ecranizare a celebrei sale *Trilogii în alb*), apoi lucrările premiate la Concurs, care încă n-au fost puse „în scenă”. Din teatrul universal, vom vedea pe micile ecrane opere de Eschil (*Perșii*), Aristofan (*Broaștele*), Shakespeare (*Regele Ioan*), Racine (*Fedra*), Corneille (*Cidul*), Cervantes (*Cavalerul tristei figuri*), Molière (*Avarul*), Goethe (*Torquato Tasso*), Schiller (*Don Carlos*), Beaumarchais (*Bărbierul din Sevilla*), Hugo (*Hernani*), Musset (*Lorenzaccio*), Ostrovski (*Furtuna*), Gorki (*Dușmanii*), Ibsen (*Micul Eyolf, John Gabriel Borkmann*), Shaw (*Căruța cu mere*), Bomain Roland (*Robespierre*), Hauptmann (*Tesătorii*), Emmanuel Robles (*Pledoarie pentru un rebel*), Jean-Paul Sartre (*Morți fără morminte*), Armand Salacrou (*Noaptea miniei*), Arthur Miller (*Moartea unui comis-voiajor*), Leonid Leonov (*Un om obișnuit*), A. Stein. (*Viori de primăvară*), Eduardo de Filippo (*Napoli — orașul milionarilor*) și altele.

Ioana Prodan, redactor la secția de teatru și monteza Doina Cruceru, la masa de montaj

La pupitrul de comandă, regizoarea tehnică Emilia Andreescu și ingenera Liana Bokor

D-ale programărilor

O piesă care se prezintă pe ecranul televizorului își pierde interesul pentru spectatori teatrelor?

...Altă poveste lungă. Discutată, cel mai des, în necunoștință de cauză, datorită ignorării opiniei celei mai competente: a publicului.

La început, pe micile ecrane se prezentau mai ales transmisiile directe din sălile de spectacol. Televiziunea își instala camerele de luat vederi în fața scenei, și privea spectacolul parcă din fotoliu, ducînd din cînd în cînd binoculul la ochi.

Acum e altceva. Chiar și înregistrările ce se fac pe scenele teatrelor încep să fie mai telegenice, să fie și altceva decît spectacolul propriu-zis. O reprezentație valoroasă a unui teatru ajunge astfel nu numai să trezească dar și resuscitează interesul publicului și poate garanta, în continuare, lungi serii de spectacole la sală. Teatrul Național din Timișoara a avut curajul de a prezenta la

Pe platou, în timpul transmisiei spectacolului cu piesa „Vlaicu Vodă” de A. Davila. Regia, Petre Sava Băleanu ; scenografia, Teodora Dinulescu

televiziune al doilea spectacol de după premieră cu *Răzbușnarea suflerului*. După două stagii, acest spectacol se menține și acum în repertoriul teatrului, cu același succes de public. La fel, *Prețul*. Spectacolul Teatrului Mic, televizat după ce realizase în teatru peste 100 de spectacole timp de trei stagii, înaintea prezentării pe micul ecran nu mai făcea săli pline. Ulterior, a început să fie din ce în ce mai solicitat de publicul care-și motiva interesul prin vizionarea spectacolului la televizor.

Rezerva directorilor de teatre față de televizarea spectacolelor se întemeiază pe ideea că pot menține un... embargou asupra subiectului piesei. „Subiectul piesei? Poate ar mai putea constitui un argument oarecare atunci când e vorba de o premieră absolută. Dar ce fel de argument mai poate fi când e vorba de piesele clasice? Nimeni nu-și poate închipui că *Scrisoarea pierdută* sau *D-ale carnavalului* se revăd pentru subiect, când publicul asaltează sălile. Cu toate acestea, spectacolul cu care Teatrul „Bulandra” a fost la Edinburgh n-a fost încă înregistrat pentru televiziune dintr-un asemenea „motiv”...

(Din acest punct de vedere, poate că s-a comis o eroare tocmai când s-a acceptat televizarea unor spectacole „obosite” în teatre, prezentate pe micile ecrane ținându-se seama

mai ales de importanța textului lor. Asemenea spectacole au subminat nu numai valoarea generală a operei culturale și artistice pe care o înfăptuiește teatrul televiziunii, ci și prestigiului colectivelor ce le-au prezentat în asemenea condiții.)

Discurs pentru un scenariu

Vă deosebiți cu ceva, voi, realizatorii de la televiziune, de ceilalți oameni ai teatrului?

Un răspuns scurt și întru totul cuprinzător la întrebarea mea n-am aflat. De fapt, deosebiriile nici nu sînt atît de importante, ori pe măsura asemănărilor, atît de generoase. E clar că : a) teatrul TV a făcut o apreciazabilă operă de culturalizare prin difuzarea unui număr impresionant de piese reprezentînd autorii și momentele cele mai caracteristice ale repertoriului național și universal și b) a determinat, prin calitatea artistică a spectacolelor sale, formarea și dezvoltarea criteriilor unei dramaturgii de televiziune!

Ca la teatru, și parcă nu prea, deoarece...

Acum urmează o poveste.

Povestea noastră este lungă și destul de veche. Ca să spunem așa, *de pe vremea televiziunilor cu aburi*. („— Bunico, au existat televizoare cu aburi? — ...Sigur! Dacă au existat vapoare cu aburi și automobile și locomotive cu aburi, de ce să nu fi existat și televizoare cu aburi?! — Dar scenariu cu aburi au existat?...“).

Povestea noastră este povestea scenariilor pentru teatrul de televiziune. Este, acest scenariu, un bulgăre strălucitor de imagini, care acumulează într-un fapt de televiziune tot ce-i mai bun într-o piesă, indiferent dacă sînt utilizate mijloacele tradiționale ale teatrului, cinematografului, chiar și ale scenariului radiofonic, rubedenie mult mai înstărită și mai matură. În acest an, într-o competiție cu sine însăși, depășind în primul rînd propria inerție, televiziunea a solicitat pentru prima oară, inițind un concurs pe țară, scrierea unor scenarii pentru teatrul TV. Participarea profesioniștilor, alături de o mulțime de diletanți de talent, a fost foarte largă : s-au primit circa 400 de scenarii, pentru juriu au fost selectate 28, dintre ele 8 fiind distinse cu premii și mențiuni. Parte au și fost transmise, în remarcabile interpretări, pe micul ecran. Restul — cu timpul. Nu sînt epodopere, dar sînt lucrări ce dovedesc o gândire aplicată asupra stilului și specificului televiziunii și, ceea ce e foarte important, dezbate probleme contemporane de cea mai mare importanță.

În plus, redactorii teatrelor televiziunii poartă discuții cu numeroși scriitori, încercând să-i determine să scrie special, ori să adapteze lucrări ale lor pentru teatrul TV. Fructul unei asemenea discuții a fost, de pildă, scenariul lui Paul Everac. *Discurs pentru o floare*, bine primit de public și de critică, de altfel și premiat, în 1970, la un concurs de televiziune, la Sofia. Și, cu cât experiența unor renumiți condeieri se va îmbogăți în domeniul scrisului pentru televiziune, publicul va cunoaște mai mari satisfacții

Puțină tehnică

Ce este locul de joc, în acest teatru al televiziunii ?

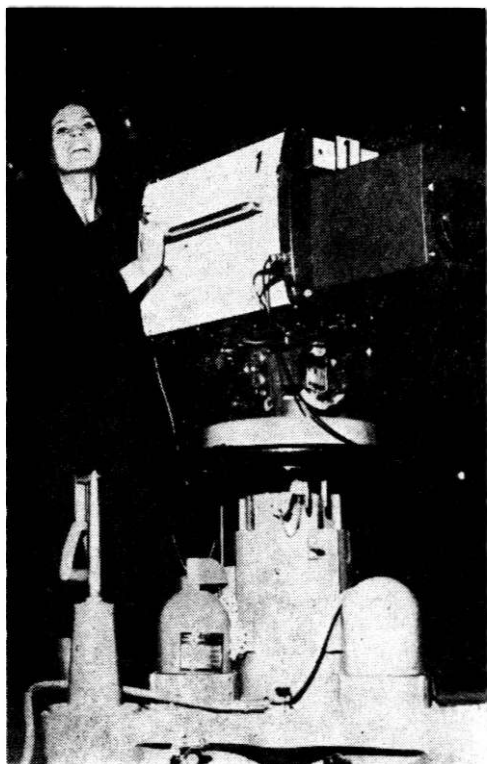
Arh. TEODORA DINULESCU : „Este rezultatul direct al „ochiului indiscret“ al telespectatorului, care, virtual, nu este „așezat“ într-un punct fix, ca într-o sală de spectacole, ci concomitent, alături de cele trei, patru sau cinci camere de luat vederi în permanentă mișcare. Este ceea ce dă specific și noutate în spectacolul de televiziune : arta prim-planului și detaliul. Spațiul și arhitectura telegenică sînt impropriu numite „scenă“ sau „scenografie“ (pînă se vor găsi denumiri specifice). Locul de joc constă dintr-o multitudine de cadre necesare momentului dramatic, corespunzînd nu numai spațiului de joc, unde evoluează actorii, ci și mișcării operatoricești (camere, aparataj, sunet, lumină etc.), ba chiar și unei întregi suite de contraplanuri, inevitabile în asemenea condiții“.

Un nou serial

Pentru teatrul TV, unul din evenimentele primei părți a stagiunii se anunță premiera întîlului serial. *Mușatinii* reprezintă, ne spune SORANA COROAMĂ, regizoarea spectacolului, o regîndire a materialului dramatic din celebra trilogie a lui Delavrancea, *Apus de soare*, *Vîforul*, *Lucașfărul*.

— *Cele trei piese au sensibile diferențe stilistice. Ați procedat la unificarea lor stilistică ?*

— Problemele de stil, desigur importante și spinoase — deoarece Delavrancea nu și-a gîndit trilogia ca un tot unitar — mi se

Actrița Larina Demian în rolul (improvizat) al operatorului

par totuși secundare, în raport cu profunzimea, bogăția și unitatea țesăturii de idei oferită de trilogia lui Delavrancea.

Nu mă interesează, trebuie să mărturisesc, crizele de epilepsie (sacrificiu făcut modei timpului) ale lui Ștefăniță. Mă interesează mai mult ceea ce gîndește Ștefăniță și ceea ce reușește el să realizeze din cît gîndește. Nu mă interesează prea mult că *Apus de soare* este socotit un poem dramatic, *Vîforul* o dramă psihologică (oarecum influențată de un vag și denaturat romantism shakespearian, dacă se poate alătura numele lui Shakespeare de ceva atît de contradictoriu ca romantismul secolului al XIX-lea și drama sa psihologică) că *Lucașfărului* i-a fost agățată eticheta de „cea mai puțin izbutită și prolixă dintre cele trei piese care alcătuiesc patrimoniul *Mușatinilor*. (Dar științietoarele sale replici ? Dar superbe metafore ? Dar durerea și strigătul ? Și admirabila scenă a înfruntării dintre domn și boier, o reluare majoră a scenei similare din *Apus de soare* ? Dar...). De altminteri, dacă am discuta numai despre teme, idei și scene, ar fi deosebit de interesant, dar aceasta ține atît de intim de structurarea scenariului care stă la baza

Marea, decor natural pentru o secvență din „Nu sînt turnul Eiffel” de Ecaterina Oproiu

Mușatinilor, încît nu aș putea să mă restrîng la cîteva fraze ocazionale în cadrul unui interviu.

Mă interesează mai mult politica lui Ștefan cel Mare, politica tinerei generații reprezentate de Ștefăniță, politica și crezul lui Rareș. Și, bineînțeles, poezia textului. Stările și oamenii.

— Cum veți realiza practic viitorul serial ?

— Spectacolul se va desfășura aproape în întregime în studio, ceea ce nu trebuie să-i îndemne pe cei ce citesc această afirmație să creadă că vor asista la un spectacol de teatru televizat. Textul, din coordonatele căruia nu ies, a cunoscut un decupaj care l-a dinamizat foarte mult, mai ales că o seamă de episoade din cele trei piese, episoade care se completează ori sînt în legătură directă, au fost inserate în ordinea lor cronologică, indiferent de locul rezervat lor în textul lui Delavrancea. Aceasta dă o fluiditate mai mare acțiunii. Cum vă spuneam, spectacolul se va desfășura aproape în întregime în studio, într-o „structură” scenografică, un decor în sensul obișnuit al cuvîntului. Radu Stoica și Cornel Ionescu sînt scenograful. Costumele vor fi desenate de Georgeta Itigan. Operatori șefi : Edwiga Adelman și Constantin Lungu. Regia de montaj : Marga Niță. Producția : N. Stănilă și Sofia Todiriță. Redactor : Sofia Șincan.

— Interpretii ?

— Știu că vă grăbiți să-l aflați pe Ștefan cel Mare : va fi interpretat de Teofil Vițcu. de la Teatrul Național din Iași. Am o distribuție în general tină, cu actori ce s-au mai ilustrat în teatrul prezentat la televiziune, dar și cu alții, care-și fac abia acum debutul în producțiile televiziunii. Sînt prezenți, în primul rînd, fruntașii Naționalelor : Radu Beligan, Dina Cocea și Silvia Popovici (București), Vasile Cosma (Craiova), George Motto (Cluj), precum și din alte teatre : Ștefan Iordache (București) și...

— Care e stadiul pregătirii serialului ?

— În urmă cu două săptămîni am avut prima întîlnire cu interpretii. Peste două săptămîni am programat prima întîlnire pe platou. În curînd, deci, în serii de cîte cincizeci de minute, primul serial românesc de teatru pentru televiziune.

— Va fi ceva gen Războiul celor două roze ?

— De loc. M-a luat pe mine odată gura pe dinainte, și, într-o discuție cu cineva căruia trebuia să-i ofer un jalon *aproximativ* de referință, am pomenit numele serialului englez. Datele discuției s-au difuzat cu repeziciune și povestea cu rozele a căpătat un fel de certificat „bun de difuzare” ! Nu,

Muşatinii nu va fi un soi de Război românesc al celor două roze. Pur și simplu va fi Muşatinii.

Celebritatea anonimului

„V-am dat Teatru, vi-l păziți
Ca un lăcaș de Muze...”

În noua clădire a studiourilor televiziunii domnește o febrilitate cumpătată și tăcută.

„Liniște, se creează!”

Dacă mai demult îți ajungeau degetele unei mâini pentru a număra toate spectacolele teatrului televiziunii dintr-un an, în curînd va trebui un adevărat *Serviciu pentru contabilizarea succeselor*. De tot felul: actoricești, de regie, scenografie, imagine, sunet. Dacă mai există cineva care n-a ajuns încă să-l vadă pe Radu Beligan pe o scenă, pentru el, marele actor poate fi Spirache, din *Titanic Vals* de Tudor Mușatescu, prezentat pe ecranul televizorului. La fel, pentru Dina Cocea, de neuitat în *Viața ce ți-am dat* de Pirandello. La fel Marcel Anghelescu, Elvira Godeanu, Costache Antoniu, Silvia Dumitrescu-Timică, maeștri ai scenei românești prezenți pe micul ecran într-o suită de medalioane realizate de decanul de vîrstă al regizorilor români, maestrul Sică Alexandrescu.

Exista cîndva, ca un „hallo” al imaginii de teatru televizat, un fetiș al „specificității”. Un fetiș tabu, păstrat ca atare multă vreme și datorită căruia teatrul televiziunii nu se putea impune. Adevărul, însă, nu putea fi escamotat prin manevre de butoane și încercări tehnice. A fost suficientă înprospătarea forțelor teatrului televiziunii cu forțe, idei, circuite și „butoane” ale unor frunțași ai scenei și ai cinematografilei românești, pentru a-l vedea prosperînd. Și pentru ca realizatorii lui să iasă din anonimul* la care îi obliga nivelul școlăresc al unor realizări acum îndepărtate.

Așadar, „anonimatul”, „cunună de spini” a realizatorilor teatrului TV începe să se destrame. Cronicarii „de specialitate” tratează problemele acestui teatru în contextul mișcării teatrale din țară, și participă — cu vorba, cu scrisul, cu fapta — la premierele lui. Și, nu de mult, iată și succese internaționale. Printre acestea, *Ciuta*, spectacol premiat de revista noastră, a trecut cu succes examenul unei confruntări foarte dure și, în cadrul unei tirg de filme de televiziune, în schimbul acestui spectacol, s-a oferit înregistrarea integrală a simfoniilor lui Beethoven, într-o interpretare prestigioasă.

„Șase personaje în căutarea unui autor”,
de Pirandello, așa cum au apărut pe
micul ecran în spectacolul Letiției
Popa

Se adevăresc cuvintele Văcărescului și pentru teatrul televiziunii: „...cu el, curînd vești
și vestii / Prin vești departe duse...”

D. Negreanu

* Pentru că veni vorba de ieșire din anonim, iată un incident comic, întîmplat chiar cu ocazia realizării prezentului reportaj. Reporterul nostru l-a invitat pe Nicolae Motric, vechi regizor al Televiziunii, să colaboreze cu el, lăsîndu-se fotografiat alături de interpreții nu știm cărei opere în curs de repetiții, și furnizîndu-ne, eventual, cîteva informații asupra activității respective: aceasta, mai ales, pentru că N. Motric și cei cîteva actori erau singurii aflați pe platourile teatrale ale televiziunii, în zilele investigațiilor noastre. Regizorul, obosit de celebritate, sstisit de atenția neîntreruptă a presei în jurul geniului său — dovedit încă o dată, în deplină strălucire, cu ocazia submediocrei montări a dramei Luciei Demetrius, *Trei generații* — a declarat că „n-are nevoie de popularizare”, că „n-are nevoie de revista *Teatru!*”, și l-a cam pofțit pe ușă afară de reporterul nostru, după o jumătate de aprobare mormăită dată interpreților săi, de a se lăsa interogați sau fotografiați, *afară din sala de repetiții*, pentru neînsemnatele noastre pagini.

Cum spuneau, dacă n-ar fi comic, ar putea fi, pentru noi, motiv de supărare. Dar, pentru conducerea Televiziunii, este în orice caz, un prilej binevenit de a reflecta la disciplina și manierele personalului său, precum și la natura relațiilor ce trebuie să domnească între o instituție atît de importantă, și presă.

George Constantin și Liane Biremberg
în „Urmărirea”

TV 3

Nu, nu este o greșeală de tipar și nu este nici vreun misterios al treilea program de televiziune de care spectatorii încă nu au aflat. Este, dacă vreți, un simplu joc de imaginație pe care v-l propune cronicarul, un joc în care nimeni nu câștigă și nimeni nu pierde: să vedem, după ce am urmărit programele 1 și 2 ale televiziunii, ce anume am mai fi dorit, ce anume s-ar mai fi putut face. De altfel, sint convins că fiecare telespectator are un nemărturisit TV 3 al său, pe care-l umple cu propriile idei, imagini, dorințe, refuzări, amintiri, nemulțumiri, imposibilități... Este programul ideal, individual-ideal, din care, cine știe, s-ar putea alcătui, în plan abstract, firește, programul unei televiziuni.

Acest inexistent dar posibil TV 3 ar fi, cu alte cuvinte, supapa de siguranță a celorlalte programe, aceea prin care subiectivitatea noastră încearcă să intre în obiectiv, să acționeze, multiplu și generos, pentru toată lumea. Iar posibilitatea (fiindcă nu vreau să spun existența) acestui TV 3 nu dovedește decât incomparabila legătură care s-a creat între televiziune și public, o legătură cotidiană și familiară, mult mai puțin solemnă sau sărbătorească, decât aceea realizată de teatru sau de cinema, un fel de relație de familie, un fel de apariție a unui nou membru... Fiindcă, acesta e adevărul, am ajuns să ne iubim televizorul ca pe propriul nostru copil.

Ne lăsăm impresionați de latura sa sentimentală, de cea comică, de cea sportivă, de talentele lui multiple, de neprevăzutul lui, îl încurajăm pentru faptele sale bune, uma-

nitate, îl ocărim pentru cele reale, ridem de poznele nevinovate și ne enervăm din cauza celor agresive, ne supărăm când devine plic-ticos, sîcîitor, fără fantezie, fără simțul umorului, lăliu, de prost gust. În asemenea momente, îți vine să-ți bați „copilul”, sau să-l trimiți la o școală de reeducare, sau să-l închizi într-o bibliotecă, spre a se mai cultiva puțin, ca să n-o mai facă pe deșteptul, pe snobul, pe doctul, vorbind un limbaj imposibil, cu o sintaxă criptografică și cu un vocabular anapoda, creîndu-ne complexe lingvistice și de logică, ca să nu se mai entuziasmeze zgomotos la cite un spectacol sportiv stupid, punînd în seama Destinului o minge de fotbal trimisă de la doi metri în bară, să nu mai împrăștie cu atîta generozitate vorbe rare, precum: extraordinar, fantastic, formidabil, fenomenal, uluitor, unic, căzînd în extaz în fața vreunui băiat cu crampoane care execută un dribling sau o fentă, în vreme ce nici un critic nu îndrăznește să folosească adjectivele de mai sus laolaltă cu numele vreunui scriitor, pictor, compozitor sau interpret în viață, chiar dacă există cițiva care le merită din plin...

Dar nu despre capriciile infantile ale televiziunii e vorba, ci despre capacitatea ei de a depăși vîrsta copilăriei, despre posibilitățile valorificate și despre cele rămase în sarcina imaginarului TV 3. Iată, s-a încheiat nu de mult serialul românesc *Urmărirea*, o producție revelatoare pentru disponibilitățile artistice și tehnice ale televiziunii noastre. Se dovedește că o temă importantă, cum este aceea a luptei comuniștilor în ilegalitate pentru eliberarea țării de sub ocupația hitleristă, poate constitui punctul de pornire al unui serial viu, antrenant, dramatic, plin de acțiune dinamică și de neprevăzut, cu personaje de incontestabil relief uman, excelent filmat, excelent interpretat de actori. Chiar dacă, să spunem, unele detalii vor fi fost excentrice, chiar dacă o confruntare cu faptele reale care au inspirat filmul ar putea descoperi lacune sau nepotriviri, *Urmărirea* rămîne o bună realizare a televiziunii noastre, comparabilă — fără teamă de exagerare subiectivistă — cu multe seriale străine prezentate la noi, un film de exaltare a patriotismului și a eroismului comunist, o folositoare lecție de istorie și, în același timp, o peliculă captivantă, aptă de a satisface gustul pentru suspense, pentru aventura nobilă, pentru senzațional. Așadar, un succes deplin: artistic, educativ, tehnic. Serialul s-a încheiat pe TV 1, s-a reluat pe TV 2. Ce se întîmplă pe TV 3?

Pe TV 3 seriarele nu se încheie... E normal ca spectatorul, cu atît mai mult cronicarul, să aștepte alte seriale românești, date fiind reușita precedentului, interesul trezit de valoarea artistică a acestuia. Pentru cronicar,

lucrurile sint și mai evidente. Se știe că Urmărirea a fost realizat într-o perioadă de producție foarte scurtă și cu mijloace financiare rezonabile. Firesc era ca, imediat după încheierea primului serial, să se aștepte gata de a intra în emisie cel de-al doilea. Mai cu seamă că există, se pare, scenariile pregătite. Lipsa de continuitate este, cred, o frână încă în funcțiune a bunelor inițiative ale televiziunii noastre. De ce trebuie oare să ne oprim după fiecare lucru interesant pe care l-am făcut, ca să respirăm adînc și îndelung? Un serial de șapte episoade nu poate epuiza forțele tinere ale televiziunii... Prin urmare, pe TV 3 se desfășoară următorul serial românesc. Acesta are mai multe episoade, fiecare episod este autonom sub raportul subiectului, astfel că îl poți urmări fără grija de a nu pierde firul epic al acțiunii fiindcă într-o simbătă ai fost la teatru în loc să stai în fața televizorului...

Paralel cu acest serial de acțiune, TV 3 prezintă un roman-foleton, ecranizare a unei opere valoroase din fondul literaturii române: Ciocoi vechi și noi sau Viața la țară sau Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război, sau Intunecare, sau Frații Jderi, sau Ciuleandra, sau Descult, sau Momente, sau... Fără a se substitui lecturii, aceste ecranizări îl apropie pe spectator de valorile perene ale literaturii, îl familiarizează cu universul social și artistic al romanului românesc, „vizualizează” personaje și probleme specifice spiritualității noastre.

Așadar, pe TV 3 seriile românești continuă...

Aceeași continuitate o are, pe ecranul nostru imaginat, valorificarea dramaturgiei universale și naționale. Pe TV 3 ar exista, poate, un „serial” dedicat teatrului antic, altul dedicat neoclasicismului, altele dedicate romantismului, comediei românești, dramaturgiei naționale valoroase din ultimii 25 de ani, lui Ibsen, lui Cehov, teatrului social american, teatrului englez, teatrului contemporan francez, dramaturgiei sovietice, poloneze, cehoslovace, ungare, iugoslave, bulgare etc. Astfel, emisiunile de teatru ale televiziunii se constituie în repertorii-școală, diferențindu-se de repertoriile teatrelor, obligate la diversitate largă, implicit la eterogenitate. TV 3 ar avea, deci, un program cultural mai definit, mai unitar, mai complex și, sint încredințat, mai eficace, fără a fi monoton și didactic.

Toate acestea trebuie făcute, însă, nu dintr-o obligație pasivă, împovăraătoare, sub devisa prost negustorească: „să fie și asta, să fie și aia...”, fără tragere de inimă și fără tragere de mînt, cu grabă și ingenuitate, așa cum s-a întîmplat, pe programul I, cu una din piesele interesante, semnificative ale anilor trecuți, moment de rezistență în dramaturgia Luciei Demetrius: Trei generații, tratată la televiziune cu spirit amatoristic, fără relief psihologic, cu îngroșări inutile, jucată fără ritm și interpretată înegal, pe

Vladimir Găitan și George Mihăiță

alocuri cu flagrante defecte de meserie actoricească.

În domeniul anchetelor sociale, TV 3 are un program urmărit cu rigurozitate. În fiecare săptămînă îi este prezentată publicului o anchetă socială, teme generale alternînd cu cele speciale. Săptămîna aceasta ar fi, de exemplu, o anchetă socială pe tema succesului și a insuccesului (dar nu așa cum, mi se pare, s-a mai făcut). Ancheta ar aduce mărturiile unor oameni care s-au realizat în viață, în diferite domenii de activitate, ar demonta mecanismul social și psihologic al reușitei, ar analiza cauzele nereușirilor individuale, ar cultiva, în ultimă instanță, pasiunea pentru muncă, pentru meseria aleasă, spiritul creator, mobilitatea de gîndire, conștiința utilității sociale, capacitatea de a depăși impasul de moment, oroarea de parazitism, preocuparea pentru autoformare și autoperfecționare.

În sfîrșit, o emisiune de umor. Fără clișeele binecunoscute, fără crispările inutile ale autorilor de a face comedie din texte prin excelență necomice, o emisiune cu multă naturalitate, cu un umor curat, spontan, agreabil, cu adrese critice precise, cu interpreți degajați, cu o regie simplă, nesofisticată... În plus, săptămîna aceasta continuă „serialul” de texte umoristice antologice în interpretarea unor mari actori de comedie români, o emisiune pe care nici un telespectator nu vrea s-o piardă...

Dar, deocamdată, programul denumit convențional TV 3 s-a terminat. Vom reveni.

D. Solomon